

KALKINMA HABERLERİ

EKONOMİK SORUNLAR DERGİSİ/AĞUSTOS 2010

TÜRKİYE KALKINMA BANKASI

Abdullah ÇELİK (*)

Bankanın kuruluş amaçları ve faaliyetleri

Ülkemiz kalkınmasına katkıda bulunmak amacıyla sanayi sektörüne yönelik olmak üzere 1975 yılında Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası A.Ş. (DESİYAB) adıyla kurulan Bankamız 1988 yılında Türkiye Kalkınma Bankası unvanını almıştır. 1989 yılında Turizm Bankası A.Ş.'nin de Bankamıza devredilmesiyle görev alanına bir hizmet sektörü olan turizm de dahil olmuştur. Bankamızın kuruluş amacı; Türkiye'nin kalkınması için, anonim şirket statüsündeki teşebbüslere karlılık ve verimlilik anlayışı içinde kredi vermek, iştirak etmek suretiyle finansman ve işletme desteği sağlamak, yurtiçi ve yurtdışı tasarrufları kalkınmaya dönük yatırımlara yönlendirmek, sermaye piyasasının gelişmesine katkıda bulunmak, yurtiçi ve yurtdışı ve uluslararası ortak yatırımları finanse etmek ve her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlevlerini yapmaktır.

Ülke kalkınmasını sağlayacak yatırımların farklı riskler içermesi ve uzun vadeli finans gerektirmesinden dolayı bunların desteklenmesi ayrı bir uzmanlık alanını gerektirmekte olup, kamusal sermayeli olmayan bankalar bu riskleri almak istemediğinden kalkınmaya yönelik yatırımların finansmanından uzak durmaktadırlar. Tüm dünyada bu nitelikteki yatırımların finansmanı çoğunlukla 'kalkınma bankaları'nca sağlanmaktadır. Diğer finans kurumları kalkınma fonksiyonunun yerine getirilmesinden sonraki aşamalarda yani işletme ve revize yatırımlarda devreye girerek kalkınmayı sürekli hale getirmektedirler. Buna örnek olarak ülkemizdeki turizm sektöründeki gelişmeyi verebiliriz. Bankamız turizm sektörünü ilk finanse eden kuruluş olmuş, bu aşamada diğer bankalar farklı risk algılamalarından dolayı turizm sektörünün finansmanına katkı sağlamamışlardır. Turizm sektörüne yönelik kalkınma fonksiyonunun ifa edilmesinden sonra ticari bankaların risk algılamalarındaki değişiklikten sonra turizm sektörü finansman ihtiyacı ticari bankalar tarafından da büyük ölçüde karşılanmaktadır.

Bankamız tarafından ülkemiz kalkınması için kuruluş amacı doğrultusunda imalat sanayi, enerji, çevre, turizm, eğitim ve sağlık sektöründe gerçekleştirilecek yatırım projelerinin yatırım ve işletme harcamalarının finansmanı çalışmalarını sürdürmektedir. Bankamız sahip olduğu kaynakları yönetim kadrosu ve alanında uzmanlaşmış personeliyle kalkınmanın sağlanmasına yönelik olarak en verimli biçimde değerlendirmektedir.

Bankanın kredi faaliyetlerinin son yıllardaki gelişimi

Bankamızca 2008 yılında 875 milyon Türk Lirası, 2009 yılında 1.905 milyon Türk Lirası 15 Haziran 2010 tarihi itibarıyla de 1.012 milyon Türk Lirası kredi başvurusu alınmıştır. Ülkemiz ekonomisi için çok önemli bir değer sahip olan yenilenebilir enerji sektörü alınan talepler içinde 2008 de %19, 2009 da %61, 2010 un ilk altı ayında ise %74 paya sahip olmuştur. 2010 yılında diğer sektör başvurularına baktığımızda turizmin %18,6, imalat sanayinin %4 paya sahip olduğunu görmekteyiz.

(*) Türkiye Kalkınma Bankası Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü

Bankamızca kullanılan kredi tutarlarını incelediğimizde 2008 yılında kullanılan 240 milyon Türk Lirası Kredinin %50'si sanayi, %28'i turizm, %12'si enerji ve %10'unun diğer sektörler ait olduğunu görmekteyiz. 2009 yılında 360 milyon Türk Lirası kredi kullanılmış olup, bu tutarın %68'i enerji sektörüne, %12'si sanayi sektörüne, %7'si turizm sektörüne, %13'ü de diğer sektörler olarak gerçekleşmiştir. 2010 Ocak-Mayıs döneminde 204 milyon Türk Lirası kredi kullanılmış olup, bu tutarın %53'ü enerji sektörüne %30'u turizm sektörüne %12'si sanayi sektörüne, %5'i de diğer sektörler kullanılmıştır. Bankamız ülkemizin ihtiyaç duyduğu enerji, sanayi, turizm, eğitim ve sağlık yatırımlarına gerekli finansman olanaklarının sağlanması konusunda uluslararası finansman kuruluşlarından sağladığı fonları sektöre aktarmaya devam etmektedir. Bu kapsamda uluslararası finans kuruluşları ile çeşitli vesilelerle temaslarını sürdürmekte olup, bir yandan mevcut kredi ilişkisinde bulunduğumuz uluslar arası finansman kuruluşlarından yeni kaynak temini ve bir yandan da farklı kurumlar ile ilişki kurulmasına ilişkin çalışmaları devam ettirmektedir. Son yıllarda Bankamızın uluslararası kaynaklardan temin ettiği kredilerle ilgili bilgiler şu şekildedir.

Ülkemizin enerji üretimine katkı ve çeşitlilik sağlamak üzere; özel sektör eliyle yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üretiminin artırılması amacıyla sağlanan 200 Milyon USD tutarındaki Dünya Bankası "Yenilenebilir Enerji Projesi" kredisinde Bankamızın aracılık ettiği 50 Milyon USD tutarın tamamı 2009 yılsonu itibarıyla tahsis edilmiş ve firmalara kullanırımı tamamlanmıştır. Bu kapsamda Bankamız için 150 milyon USD Dünya Bankası kaynağından ve 30 milyon USD temiz Teknoloji Fonundan olmak üzere toplam 180 Milyon USD tutarında kredi anlaşması, 9 Haziran 2009 tarihinde Hazine Müsteşarlığı garantisi ile imzalanmış bulunmaktadır. Kredi genel olarak yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği projelerinin finansmanında kullanılmaktadır.

Yine Dünya Bankası kaynaklarından Apex yöntemi ile kullanılmak üzere 100 Milyon USD tutarında KOBİ kredisinin görüşmeleri tamamlanmış ve kredi anlaşması 6 Temmuz 2010 tarihinde imzalanmıştır. Bu kredi ticari bankalar aracılığı ile KOBİ lere kullanılacak ve minimum %25'lik bir kısmı kalkınmada öncelikli yörelere tahsis edilecektir.

2001 yılından itibaren ülkemizdeki KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarının karşılanması çerçevesinde, aracı bankalarla yaptığı global kredi anlaşmaları yoluyla kredi kullandıran AYB ile 2002 yılından itibaren aracı banka olarak çalışmaya başlayan Bankamız, Hazine Müsteşarlığı garantörlüğünde Sanayi Sektör Global IV Kredisi, Global V Kredisi, KOBİ Geliştirme ve AYB Enerji ve Çevre Kredisi için anlaşmalar yapmıştır. KOBİ lerin yatırım ve işletme sermayesi ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak Avrupa Yatırım Bankası'ndan 100.000.000 EUR tutarında finansman sağlanmış ve kredi anlaşması 8 Haziran 2009 tarihinde Hazine Müsteşarlığı garantisi ile imzalanmıştır. Bu sürecin devamı niteliğinde olan kredi, AYB ve AB'nin belirlediği sektör kısıtlamaları dışında kalan KOBİ'ler için; sanayi, turizm, sağlık, eğitim, bilgi teknolojileri ve enerji gibi üretim ve hizmet sektörlerinde, KOBİ olmayan kamu veya özel sektör kurumları için; AYB 'nin belirlediği öncelikli sektörlerde gerçekleştirilen projelerin iç ve dış finansmanında kullanılmaktadır. Enerji ve çevre projelerinde kullanılmak üzere 10 Aralık 2009 tarihinde imzalanan anlaşma ile Avrupa Yatırım Bankası kaynağından 150.000.000 EUR tutarında finansman sağlanmış ve firmalara kullanırımı başlamıştır.

İslam Kalkınma Bankası'ndan, KOBİ yatırımlarının finansmanında kullanılmak üzere 40.000.000 USD tutarında finansman sağlanmış ve kredi anlaşması 03 Haziran 2009 tarihinde imzalanmıştır.

Fransız Kalkınma Ajansı (AFD) ile 2008 yılında yapılan sözleşme ile Apex yöntemi ile kullanılmak üzere, 20.000.000 EUR tutarında fon temin edilerek tamamı 2009 yılı içerisinde firmalara kullanılmıştır.

Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası kaynaklarından 44.620.000 EUR tutarında kredi KOBİ kapsamında firmalara kullanılmıştır. Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası kaynaklarından Apex projelerinin finansmanında kullanılmak üzere yeni bir kaynak temini görüşmeleri tamamlanmış ve 50 Milyon euro tutarında olması beklenen krediye ilişkin anlaşmanın kısa süre içerisinde imzalanması beklenmektedir.

Bankanın önümüzdeki dönemde planlanan faaliyetleri ve hedefleri

Son yıllarda yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanlarındaki yatırımları destekleyen Bankamız 2009 yılından itibaren bu sektörler için desteğini bilinçli bir stratejiyle artırmıştır. Ülkemiz ekonomisi için önemli bir unsur olan enerji açığı ülke dışı enerji kaynaklarına bağımlı olmamız sonucunu doğurmaktadır. Bu bağımlılık ekonomik kayıplar yanında ülke dışı politika stratejilerini de olumsuz etkileyebilmektedir. Devletin Kalkınma Bankası olmamız bilinciyle bu alanda yapılacak yatırımları önümüzdeki dönemlerde de artarak destekleyeceğiz. Enerji sektörüne 2002 yılından bugüne kadar sadece Avrupa Yatırım Bankası

(AYB) ve Dünya Bankasından kaynak sağlama çalışmalarımız varken önümüzdeki dönemlerde kaynak çeşitliliği sağlamak suretiyle sektöre olan desteğimizi artırarak sürdüreceğiz. Buna örnek olarak bugünlerde Fransız Kalkınma Ajansı ile yapmakta olduğumuz görüşmelerimizi verebiliriz. Benzer çalışmalarımızı hızla artarak sonuçlarını önümüzdeki yıllarda çokça görelecektir.

Tüm dünyada ekonomilerin önemli bir yükünü taşıyan Küçük ve Orta Ölçekli (KOBİ) işletmelere destek sağlama hususunda faaliyetlerimizi artıracacağız. Kuruluş Kanunumuz gereği sadece anonim şirketlere kredi verebiliyor olmamız ve kredilerimizi projelere dayalı olarak kullanırmamız küçük ölçekli işletmelere kredi vermemizi imkansız kılabilmekte ya da verimsiz bir faaliyet türü haline getirebilmekteydi. Ancak 2007 yılından itibaren ticari bankaların geniş şube ağlarından ve bu alandaki tecrübelerinden yararlanmak üzere toptancı bankacılık uygulamalarına başladık. Yurt dışından uygun şartlarda sağlamış olduğumuz kaynakları yine uygun koşullarda kalkınma felsefesine uygun yatırımlara hızlı ve etkin bir biçimde destek sağlayabilmekteyiz. Bu kapsamda Ankara OSTİM Organize Sanayi Bölgesinde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelere yapmış olduğumuz uygulamalarda başarılı sonuçlar aldık. Halen İstanbul Tarihi Yarımada Turizm Sektörünü destekleme kapsamında yürütülmekte olan bir projemiz devam etmektedir.

Ayrıca bu alanda yurt dışı finans kuruluşları ve fonlarla görüşmelerini sürdürdüğümüz kaynak sağlama çalışmalarımız bulunmaktadır. Çalışmalarımız tamamlandıkça sonuçlarını ekonomiye yansıtmaya devam edeceğiz. Önümüzdeki yıllarda toptancı bankacılık faaliyetlerimizin Bankamız bilançosunda önemli bir yer tutacağını ve Bankamızın uluslar arası boyutlarda bir kalkınma bankası haline gelmesinde çok katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Kullandırdığı kredileri kriz dönemi olan 2008 ve 2009 yıllarında bir önceki yıla göre %48 ve %36 oranında artıran Bankamızın 2010 yılındaki hedefi de önemli oranda büyüme olarak belirlenmiştir. Kaynak sağlama ve çeşitlendirme hususunda yaptığımız çalışmalar ile yatırımcılara hızlı ve etkin bir biçimde ulaşmamız yanında sunduğumuz uygun maliyet ve diğer avantajlar ışığında hedeflerimize rahatlıkla ulaşabileceğimizi söyleyebiliriz.

http://www.mfa.gov.tr/data/Kutuphane/yayinlar/EkonomikSorunlarDergisi/Sayi38/SAYI_XXXVIII.pdf